

Taal om mee te spelen

AUTHOR(S): MYRTHE BUCKENS

Taal om mee te spelen

W. M. C. (MYRTHE) BUCKENS

BA Taalwetenschap, Universiteit Utrecht, Utrecht

Als Dan Dus Daarom

SJOERD VAN DER NIET

ISBN 9789463400961

INTRODUCTIE IN DE TAALFILOSOFIE

Met de titel *Als Dan Dus Daarom* geeft Sjoerd van der Niet direct aan welke richting hij op wil met zijn boek. Door signaalwoorden naast elkaar te plaatsen in de titel geeft hij al weer wat de kern is van taal filosofie: welk verband geven deze woorden weer en hoe is dat te vertalen naar de wereld om ons heen? In tien hoofdstukken, verdeeld in kleine stukjes met een eigen kopje, beschrijft Sjoerd van der Niet zijn visie over uiteenlopende talige onderwerpen en hoe deze volgens hem te interpreteren zijn in termen van filosofie. Na ieder hoofdstuk is er een passage, *intermezzo* genoemd, waarin kort gereflecteerd wordt op het voorafgaande hoofdstuk. Op deze manier krijgt het boek een luchtige indeling. Zelf ziet van der Niet de taal filosofie als de speeltuin van het denken.

SPEELS GESCHREVEN

Het boek heeft 180 pagina's, verdeeld over tien hoofdstukken. Binnen de hoofdstukken zijn er tussenkopjes geplaatst, en de tekst daaronder is weer verdeeld in meerdere alinea's van ieder ongeveer acht tot tien regels lang. Door deze indeling is het enerzijds lastig om aan een stuk door te lezen, maar word je anderzijds wel meegenomen in de denkstappen die Van der Niet heeft gemaakt tijdens het schrijven. Door de witregels tussen de alinea's neem je als lezer steeds een kleine leespauze, en zo krijg je het gevoel dat je de hoofdstukken in verschillende stappen leest die overeenkomen met de manier waarop Van der Niet zijn uiteenlopende ideeën geclusterd heeft.

Een voorbeeld van deze hak-op-de-tak schrijfstijl die Van der Niet hanteert is uit het hoofdstuk *Pragmatiek*. Onder het kopje dat begint met het voorbeeld *Heet je hond Minoes?* geeft Van

der Niet eerst een theoretisch inzicht in hoe in het Nederlands het woord *hond* verbonden is aan de harige viervoeter die velen kennen als een huisdier, maar een paar regels later zegt hij dat deze benaming ook als een grap gezien kan worden en dat de theorie niet altijd aangehouden hoeft te worden. Op deze manier lijkt hij een onderbouwde theorie met zijn eigen mening en gedachten tegen te spreken. Vervolgens vat hij het samen door te zeggen dat taal ook maar een verzameling spellen is en dat de regels kunnen veranderen op ieder moment. Door dit te zeggen valt zijn eerdere tegenspraak als het ware weg, omdat volgens hem de taalregels niet vaststaan.

ONDERBREKING VAN DE GEDACHTEN

De titels van de hoofdstukken bestaan uit termen die voortkomen uit de linguïstiek, zoals *Redeneren* en *Refereren*. Echter worden deze begrippen niet duidelijk toegelicht in de hoofdstukken zelf. Zo wordt er in het hoofdstuk *Interpretatie* een voorbeeld van het *Gavagai-probleem* van de analytische filosoof Quine gegeven, maar een theoretische uitleg van het probleem ontbreekt. Op deze manier worden er meerdere voorbeelden van problemen of hypothesen in het boek gegeven zonder de theorie erachter uit te leggen. In de intermezzo's volgend op de hoofdstukken wordt er nog wel iets ingegaan op de theorie, maar dit is voor de lezer lastig te verbinden aan de voorbeelden die gegeven worden omdat het achteraf wordt uitgelegd. Door de lengte van de hoofdstukken krijg je als lezer maar weinig informatie over ieder onderwerp, waardoor je met veel vragen blijft zitten. Achterin het boek worden enkele theorieën nog wel verder toegelicht, maar hier wordt niet naar verwezen in de hoofdstukken of intermezzo's. Door de speelse indeling van de hoofdstukken krijg je als lezer eerst de indruk dat je in een luchtige roman bent begonnen en dat je je kunt laten meevoeren door de gedachten van de schrijver. Maar wanneer je na een hoofdstuk aankomt bij een intermezzo is het overschakelen van de makkelijke leesstijl naar een meer kritische blik en wordt je als lezer aan het denken gezet zonder dat je het verwacht had.

GOEDE OVERSTAP

Van der Niet ziet het boek als een introductie in de taal filosofie. Ik sluit mij hierbij aan, omdat ik ook vind dat het een heel introducerend boek is. De bijdrage aan de wetenschappelijke wereld van de taalwetenschap van dit boek is niet heel groot. De meest basale concepten op het gebied van linguïstiek worden genoemd, terwijl dit voor de meeste mensen met enige linguïstische kennis wel duidelijk is. Het boek kan, mede door de toegevoegde waarde van de intermezzo's, wel gezien worden als een populair-wetenschappelijk boek. Met het oog op de wetenschap is het geen geschikt boek om te lezen als je als student of wetenschapper meer te weten wil komen over taal filosofie, maar het boek is wel een goed begin om over te stappen van romans naar wetenschappelijke werken. ■

Sjoerd van der Niet is afgestudeerd filosoof en natuurkundige aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is momenteel werkzaam bij een adviesbureau voor strategie en argumentatie. Linguïstiek is niet zijn vakgebied, maar hij is al wel sinds zijn studententijd geïnteresseerd in taal en de relatie tussen taal en filosofie. Naast *Als Dan Dus Daarom* heeft van der Niet geen publicaties op zijn naam staan.